

Woord vooraf

De laatste jaren is de Joodse godsdienst steeds meer in de publieke belangstelling komen te staan. Recente wetgeving inzake ritueel slachten, bezwaren tegen besnijdenis, discussie over de claim op het Bijbelse Israël, de positie van de vrouw... het zijn onderwerpen die in de media geregeld aan de orde komen. Zonder overdrijving kan men echter stellen dat de berichtgeving niet altijd even juist of ter zake is. Vooroordelen bepalen nog steeds het beeld dat buitenstaanders van het jodendom hebben. Daarom blijft er behoefte bestaan aan objectieve en wetenschappelijk gefundeerde informatie over de oudste monotheïstische religie en in die leemte wil dit boek voorzien. Wij zullen nog zien dat bij het Joods ritueel slachten diervriendelijke maatregelen worden genomen, dat besnijdenis volgens de Joodse rite verschilt van de besnijdenis van vrouwen in andere culturen, wat de betekenis van het Land Israël is binnen de Joodse traditie en hoe de positie van de vrouw binnen het jodendom in een voortdurende ontwikkeling is – om bij deze vier voorbeelden te blijven.

Het boek wil meer bieden dan een standaardinleiding, waarin de Joodse feesten en gebruiken kort worden opgesomd. De vraag naar de dynamiek van het jodendom zal telkens opnieuw aan de orde worden gesteld. Hoe kan een godsdienst, waarvan de geschiedenis tot in het eerste millennium vóór de gewone jaartelling teruggaat, nog steeds zo levenskrachtig zijn en steeds weer adequate antwoorden geven op nieuwe situaties? Hoe kan een godsdienst waarvan de aanhangers in het verleden stelselmatig zijn vervolgd, meer dan tweeduizend jaar lang, steeds opnieuw als een feniks uit zijn as herrijzen?

De tweede intrigerende vraag is hoe een religie zulke uiteenlopende stromingen in zich kan verenigen – zelfs een vorm van jodendom waarbij het bestaan van God wordt ontkend – en toch een gemeenschap kan vormen? Hoe kunnen er zoveel verschillen van mening zijn, als het gaat om religieuze vragen, zonder dat het jodendom uiteenvalt, zoals het christendom is uiteengevallen in elkaar bestrijdende kerken? Dit heeft te maken met twee factoren.

In de eerste plaats is het jodendom de godsdienst van een volk, niet van een geloofsgemeenschap: een afvallige Jood blijft een Jood. In de tweede plaats is het jodendom vooral een levenswijze. Een bestaanswijze die is gebaseerd op geschriften uit de Oudheid, die nog steeds dagelijks overal ter wereld worden bestudeerd als bindende leidraad voor het leven nu. Vandaar de titel van dit boek: *Jodendom, een religie van leven*. Het vervangt mijn eerdere publicatie *Geschreven Leven* (2012).

Het boek bestaat uit twee delen: het eerste gedeelte handelt over verschillende aspecten van het jodendom als religie, het tweede deel over de praktijk van het jodendom: de feesten, de gebruiken, de levensloop en het dagelijkse bestaan.

In het boek zal de lezer veel Hebreeuwse en soms ook Jiddisje termen tegenkomen; deze worden, de eerste keer dat ze voorkomen, steeds vertaald. Om het lezen te vereenvoudigen is achterin een uitvoerige woordenlijst opgenomen, die uitkomst biedt wanneer u bij het lezen bijvoorbeeld het verschil tussen *kidoesj* en *kidoesjen* zou ontgaan. Voor de transcriptie van Hebreeuws en Jiddisj is gebruik gemaakt van de spellinggids *Hebreeuwse en Jiddisje woorden in het Nederlands* (Den Haag: SDU Uitgevers, 2002). Alle citaten zijn door de auteur rechtstreeks uit het Hebreeuws, het Aramees en het Grieks vertaald, zo letterlijk mogelijk. Kaderteksten verschaffen extra informatie naast de hoofdtekst of bevatten een passende anekdote. Achterin vindt men – behalve de reeds genoemde woordenlijst – ook een beknopte bibliografie en index.

Mijn dank gaat uit naar mijn collega en voorganger aan de Universiteit Gent baron Julien Klener en naar Erik Smekens, graficus van de vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent, voor hun gewaardeerde hulp.

Gent, mei 2020

Klaas A.D. Smelik